Збірник праць Ін-ту математики НАН України 2015, Т.12, №4, 79-91

УДК 517.5
М. А. Веремій (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк)
П. В. Задерей (Київський національний університет технологій та дизайну, Київ)

ПРО НЕРІВНІСТЬ ЛЕБЕГА ДЛЯ СУМ ВАЛЛЕ ПУССЕНА НА КЛАСАХ $C^{\overline{\psi}}C$

We consider the exact top limits of deviations Valle Poussin sums on classes of $\overline{\psi}$-differentiable functions where the sequence $\overline{\psi} = (\psi_1, \psi_2)$ is a quasiconvex. These estimates are expressed in terms of best approximation $\overline{\psi}$ - derivatives functions in terms of O.I. Stepanets'.

Розглядаються точні верхні межі відхилень сум Валле Пуссена на класах $\overline{\psi}$-диференційовних функцій, причому послідовності $\overline{\psi} = (\psi_1, \psi_2)$ є квазіопуклими. Отримані оцінки таких відхилень виражені через найкраще наближення $\overline{\psi}$-похідних функцій в сенсі О. І. Степанця.

Позначимо через $L-$ простір 2π-періодичних інтегрованих за Лебегом функцій $f(\cdot)$ з нормою

$$\|f\|_L = \int_{-\pi}^{\pi} |f(x)|\, dx,$$

а через $C-$ простір, який складається з неперервних 2π-періодичних функцій $f(\cdot)$ з нормою

$$\|f\|_C = \max_x |f(x)|\,.$$

Нехай $f \in L$ і її ряд Фур'є має вигляд

$$S\,[f] = \frac{a_0}{2} + \sum_{k=1}^{\infty} (a_k(f)\cos kx \ + b_k\,(f)\sin kx\ ) = \ = \frac{a_0}{2}\ + \sum_{k=1}^{\infty} A_k\,(f;x), \tag{1}$$

де $a_{0,}\ \ a_k(f), b_k(f),\ k = 1, 2, \ldots,$ — коефіцієнти Фур'є функції $f(\cdot)$. Позначимо через $S_n(f;x)-$ частинні суми порядку n ряду (1).

Кожній функції $f \in L$(див. [1, с. 74]) з рядом Фур'є (1) поставимо у відповідність послідовність поліномів $V_{n,p}(f;x)$ вигляду

$$V_{n,p}(f;x) = \frac{1}{p+1}\sum_{k=n-p}^{n} S_k(f;x) =$$

$$V_{n,p}(f;x) = \frac{a_0}{2}\lambda_0^{(n)} + \sum_{k=1}^{n}\lambda_k^{(n)}\left(a_k(f)\cos kx\ + b_k(f)\sin kx\ \right), \tag{2}$$

де $\lambda_{k,p}^{(n)}$ мають вигляд

$$\lambda_{k,p}^{(n)} = \begin{cases} 1, & k = 0,\ 1,\ \ldots, n-p, \\ 1 - \frac{k-n+p}{p+1}, & k = n-p+1, \ldots, n, \quad 1 \le p \le n. \\ 0, & k \ge n+1, \end{cases} \tag{3}$$

Ці поліноми $V_{n,p}(f;x)$ називають сумами Валле Пуссена.

Нехай далі

$$E_n(f)_X = \inf_{t_n \in T_n} \left\| f(x) - t_n(x) \right\|_X \tag{4}$$

– найкраще наближення функції $f(\cdot)$ тригонометричними поліномами $t_n(\cdot) \in T_n$, де T_n- множина тригонометричних поліномів порядку n, а X означає або простір L, або C.

Валле Пуссен в 1919 році в своїй роботі [2] отримав оцінку в рівномірній метриці відхилення 2π-періодичних неперервних функцій від сум (2):

$$\left\| f(x) - V_{n,p}(f;x) \right\|_C \le 2\frac{n+1}{p+1}E_{n-p}(f)_C,$$

яку уточнив С.М. Нікольський [3] в 1940 році. Він показав, що

$$\left\| f(x) - V_{n,p}(f;x) \right\|_C \le \left(M + \frac{4}{\pi^2}\ln\frac{n}{p+1}\ \right) E_{n-p}(f)_C.$$

Тут та далі через M будемо позначати деякі абсолютні сталі, можливо неоднакові в різних формулах.

В 1951 році О. П. Тіман [4] на класі $W_{\infty}^{r} = \left\{ f \in W^{r} : \operatorname{ess\,sup}_{t} |f^{r}(t)| \leq 1, r \in N \right\}$ розв'язав задачу про відшукання асимптотичних рівностей величини

$$\mathcal{E}\left(W_{\infty}^{r}; V_{n,p}\right)_{C} = \sup_{f \in W_{\infty}^{r}} \|f - V_{n,p}(f;x)\|_{C} = \sup_{f \in W_{\infty}^{r}} \|\rho_{n,p}\left(f;x;V_{n,p}\right)\|_{C} =$$

$$= \frac{4}{\pi^{2}} \frac{1}{n^{r}} \ln \frac{n}{p+1} + O\left(\frac{1}{n^{r}}\right), r > 0, \lim_{n \to \infty} \frac{p}{n} = 0.$$

Така ж задача для сум Валле Пуссена на більш загальних класах функцій для сум Валле Пуссена розглядалась О. В. Єфімовим [5] та С. О. Теляковським [6].

В. Дамен [7] та С. Б. Стечкин [8] незалежно в 1978 році встановили точні в розумінні порядку оцінки величини $\mathcal{E}\left(C_{\varepsilon}; V_{n,p}\right)_{C}$, де $C_{\varepsilon} = \{f \in C : E_{n}(f) \leq \varepsilon_{n}, \varepsilon_{n} \downarrow 0\}$. Зокрема С. Б. Стечкин показав, що

$$\sup_{f \in C_{\varepsilon}} \|f - V_{n,p}\|_{C} \asymp \sum_{k=0}^{n} \frac{\varepsilon_{n-p+k}}{p+k+1}.$$

О. І. Степанцем [9] було введено поняття $\overline{\psi}$-похідних і визначено класи $C^{\overline{\psi}}C^{0}$, наступним чином.

Нехай $f \in L$, а її ряд Фур'є має вигляд (1), $\overline{\psi} = (\psi_{1}, \psi_{2})$ – пара довільних числових послідовностей $\psi_{1}(k)$ та $\psi_{2}(k)$, для яких виконується умова

$$\overline{\psi}^{2}(k) = \psi_{1}^{2}(k) + \psi_{2}^{2}(k) \neq 0, \forall k \in N.$$

Якщо ряд

$$\sum_{k=1}^{\infty} \left(\frac{\psi_{1}(k)}{\overline{\psi}^{2}(k)} A_{k}(f;x) + \frac{\psi_{2}(k)}{\overline{\psi}^{2}(k)} \tilde{A}_{k}(f;x) \right),$$

де $\tilde{A}_{k}(f;x) = a_{k}(f) \sin kx - b_{k}(f) \cos kx$, є рядом Фур'є деякої функції $\varphi \in L$, то φ називають $\overline{\psi}$-похідною функції f і позначимо $\varphi(\cdot) = f^{\overline{\psi}}(\cdot)$. Так, при $\psi_{1}(k) = \psi(k) \cos \beta \frac{\pi}{2}$, $\psi_{2}(k) = \psi(k) \sin \beta \frac{\pi}{2}$, пишуть $C^{\overline{\psi}} = C_{\beta}^{\psi}$.

Нехай $C^{\overline{\psi}}$ – множина всіх неперервних функцій f, у яких існують $\overline{\psi}$-похідні.

Якщо $f \in C^{\overline{\psi}}$ і при цьому $f^{\overline{\psi}} \in \mathfrak{N}$, то такий клас позначають $C^{\overline{\psi}}\mathfrak{N}$. Зокрема при $\mathfrak{N} = C$ і $\mathfrak{N} = C_\varepsilon$ будемо позначати такі класи відповідно $C^{\overline{\psi}}C$ та $C^{\overline{\psi}}C_\varepsilon$.

Наслідуючи О. І. Степанця [9], введемо наступні позначення:

$$\mathfrak{M} = \left\{\psi(t) : \psi(t) > 0, \psi(t_1) - 2\psi\left(\frac{t_1+t_2}{2}\right) + \psi(t) \geq 0, \forall t_1, t_2 \in [1,\infty), \lim_{t\to\infty}\psi(t) = 0\right\}$$

$\mathfrak{M}_0$ – підмножина функцій $\psi \in \mathfrak{M}$, що задовольняють умову

$$0 \leq \mu\left(\psi;t\right) := \frac{t}{\eta\left(t\right)-t} \leq K < \infty,\ \eta\left(t\right) = \eta\left(\psi;t\right) = \psi^{-1}\left(\frac{1}{2}\psi\left(t\right)\right);$$

$\mathfrak{M}'$ – підмножина функцій $\psi \in \mathfrak{M}$, для яких

$$\int_1^\infty \frac{\psi(t)}{t}dt \leq K < \infty;$$

$\mathfrak{F}$ – множина функцій $\psi \in \mathfrak{M}$ для яких $\eta'\left(\psi;t\right) \leq K$;
$\mathcal{L}$ – множина пар $\overline{\psi} = (\psi_1, \psi_2)$ таких, що ряд

$$\sum_{k=1}^\infty \left(\psi_1(k)\cos kx \ + \psi_2\left(k\right)\sin kx\right)$$

є рядом Фур'є деякої сумовної функції $\Psi\left(x\right)$.

На підмножинах класів $C^\psi_\beta\mathfrak{N}$ при різних обмеженнях на ψ та β відхилення сум Валле Пуссена досліджувались в роботах В. І. Рукасова [10, 11], О. О. Новікова [11], А. С. Сердюка [12,13,14], Є. Ю. Овсія [14], А. П. Мусієнка[12,15]. Більш детальний огляд результатів можна знайти в [1].

В 2002 році В. І. Рукасов, О. О. Новіков, С. О. Чайченко [17] отримали наступну асимптотичну рівність при $\psi_i \in \mathfrak{M}_0' = \mathfrak{M}_0 \bigcap \mathfrak{M}'$, $i = \overline{1,2},\ \theta \in [0,1)$ $\left(\lim\limits_{n\to\infty}\frac{p}{n} = \theta\right)$)

$$\sup_{f\in C^{\overline{\psi}}_\infty} \left\|\rho_{n,p}\left(f;x\right)\right\|_C = \frac{2}{\pi}\ \int_{n+1}^\infty \frac{|\psi_2(v)|}{v}dv +$$

$$+\frac{4}{\pi^2}\overline{\psi}\,(n+1)\ln\frac{n+1}{p+1}+O\,(1)\,\overline{\psi}\,(n+1)\,,$$

де $\overline{\psi}\,(n)=\sqrt{\psi_1^2(n)+\psi_2^2(n)}$, а $O\,(1)$ – величина, рівномірно обмежена по n і p.

Також слід відмітити роботу Мусієнка А. П. [15], в якій знайдена нерівність типу Лебега на множинах $C^{\psi}_{\beta}C$. Він показав, що якщо $\psi\in\mathfrak{F}$, $\beta\in R$ і $p\in[0;n-\eta^{-1}(\psi;n)]$, тоді для будь-якої функціїї $f\in C^{\psi}_{\beta}C$ справедлива рівність

$$\|\rho_{n,p}\,(f;x)\,\|_C\le\left(\frac{4}{\pi^2}\ln^{+}\frac{\eta(\psi;n)-n}{p+1}+O(1)\right)\psi(n)E_{n-p}(f^{\psi}_{\beta})_C,$$

де $\ln^{+}t=max\{\ln t;0\}$, а $O(1)$ – величина рівномірно обмежена по n,p,β і $f\in C^{\psi}_{\beta}C$.

Далі будуть встановлені оцінки відхилень сум Валле Пуссена на класах $C^{\overline{\psi}}C$. Причому замість опуклості послідовностей ψ_i, $i=\overline{1,2}$ ми будемо накладати умову квазіопуклості.

Послідовність $\psi(k),k\in N$ називається квазіопуклою, якщо для неї виконуються наступні умови

$$\lim_{k\to\infty}\psi\,(k)=0, \tag{5}$$

$$\sum_{k=1}^{\infty}k\left|\triangle^2\psi(k-1)\right|<\infty, \tag{6}$$

де $\triangle^2\psi\,(k-1)=\psi\,(k-1)-2\psi\,(k)+\psi\,(k+1)$.

Справедливе наступне твердження.

Теорема 1. *Нехай для послідовностей $\psi_1(k)$ і $\psi_2(k)$ виконуються умови* (5) *та* (6) *і для $\psi_2(k)$ виконується умова $\sum\limits_{k=1}^{\infty}\frac{|\psi_2(k)|}{k}<\infty$, Тоді для будь-якої функції $f\in C^{\overline{\psi}}C$ при $n\in N$ і $p\in[0;\frac{n-1}{2})$ виконується нерівність*

$$\|\rho_{n,p}\,(f;x)\|_C\le$$

$$\le\left(\frac{4}{\pi^2}\sum_{k=p+1}^{n-p}\frac{1}{k}\sqrt{\psi_1^2\,(n-p+k)+\psi_2^2\,(n-p+k)}+\right.$$

$$+\frac{2}{\pi}\sum_{k=2(n-p)+1}^{\infty}\frac{|\psi_2(k)|}{k}+O(1)\,R(\psi_1,\psi_2)\Bigg)E_{n-p}\left(f^{\overline{\psi}}\right)_C. \quad (7)$$

Крім того, справедлива рівність

$$\sup_{f\in C^{\overline{\psi}}C_\varepsilon}\|\rho_{n,p}(f;x)\|_C =$$

$$=\Bigg(\frac{4}{\pi^2}\sum_{k=p+1}^{n-p}\frac{1}{k}\sqrt{\psi_1^2(n-p+k)+\psi_2^2(n-p+k)}+$$

$$+\frac{2}{\pi}\sum_{k=2(n-p)+1}^{\infty}\frac{|\psi_2(k)|}{k}+O(1)\,R(\psi_1,\psi_2)\Bigg)\varepsilon_{n-p}\ , \quad (8)$$

де

$$R_{n,p}(\psi_1,\psi_2)=\sum_{k=1}^{\infty}k\Big(\left|\left(\triangle^2\psi_1(n-p+k-1)\right)\right|+$$

$$+\left|\triangle^2\left(\psi_2(n-p+k-1)\right)\right|\Big). \quad (9)$$

Доведення. Як відомо (див. [9], с. 77), з умов (5) і (6) випливає, що $\overline{\psi}\in\mathcal{L}$. Тому для $f^{\overline{\psi}}\in C_0$ у кожній точці x виконується рівність (див. [1], с. 79)

$$\rho_{n,p}(f;x)=$$

$$=\frac{1}{\pi}\int_{-\pi}^{\pi}f^{\overline{\psi}}(x-t)\sum_{k=1}^{\infty}\left(1-\lambda_{k,p}^{(n)}\right)(\psi_1(k)\cos kt+\psi_2(k)\sin kt\ )\,dt, \quad (10)$$

де $\lambda_{k,p}^{(n)}$ визначається формулою (3). Враховуючи співвідношення (3), покладемо

$$\gamma_{i,n,p}(k)=\begin{cases}0, & k=0,1,\ldots,n-p\\ \frac{k-n+p}{p+1}\psi_i(k)\,, & k=n-p+1,\ldots,n\,,\ 1\le p\le n,\ i=1,2.\\ \psi_i(k)\,, & k\ge n+1\end{cases} \quad (11)$$

Тоді рівність (10) набуде вигляду

$$\rho_{n,p}\left(f;x;\right)=$$

$$=\frac{1}{\pi}\int\limits_{-\pi}^{\pi}f^{\overline{\psi}}\left(x-t\right)\sum_{k=n-p+1}^{\infty}\left(\gamma_{1,p}\left(k\right)\cos kt\ +\gamma_{2,p}\left(k\right)\sin kt\ \right)dt. \qquad (12)$$

Використовуючи (11), отримаємо

$$\int\limits_{-\pi}^{\pi}t_{n-p}\left(\tau\right)\sum_{k=n-p+1}^{\infty}\left(\gamma_{1,p}\left(k\right)\cos k\tau\ +\gamma_{2,p}\left(k\right)\sin k\tau\ \right)d\tau=0,$$

де $t_{n-p}\left(\cdot\right)$ – тригонометричний поліном порядку $n-p$.

Нехай $t^{*}_{n-p}(\cdot)$ – поліном найкращого рівномірного наближення функції $f^{\overline{\psi}}$ порядку $n-p$, тоді позначимо $\Delta^{*}\left(\cdot\right)=f^{\overline{\psi}}\left(\cdot\right)-t^{*}_{n-p}(\cdot)$. Звідси рівність (12) набуде вигляду

$$\rho_{n,p}\left(f;x\right)=$$

$$=\frac{1}{\pi}\int\limits_{-\pi}^{\pi}\Delta^{*}\left(x-t\right)\sum_{k=n-p+1}^{\infty}\left(\gamma_{1,p}\left(k\right)\cos kt\ +\gamma_{1,p}\left(k\right)\sin kt\ \right)dt.$$

Тоді

$$\left\|\rho_{n,p}\left(f;x\right)\right\|_{C}\leq$$

$$\leq E_{n-p}\left(f^{\overline{\psi}}\right)_{C}\frac{1}{\pi}\int\limits_{-\pi}^{\pi}\left|\sum_{k=n-p+1}^{\infty}\left(\gamma_{1,p}\left(k\right)\cos kt\ +\gamma_{2,p}\left(k\right)\sin kt\ \right)\right|dt. \qquad (13)$$

Застосуємо до інтеграла в правій частині нерівності (13) асимптотичну рівність С. О. Теляковського [18, c. 86]. Отримаємо наступне співвідношення

$$\left\|\rho_{n,p}\left(f;x;V_{n,p}\right)\right\|_{C}\leq E_{n-p}\left(f^{\overline{\psi}}\right)_{C}\left(\frac{4}{\pi^{2}}\sum_{k=1}^{n-p}\frac{\xi_{k}}{k}+\frac{2}{\pi}\sum_{k=2(n-p)+1}^{\infty}\frac{\left|\gamma_{2,p}\left(k\right)\right|}{k}+\right.$$

$$O(1)\Bigg(\sum_{k=1}^{n-p-1}\frac{k(n-p-k)}{n-p}\left(|\triangle^2\gamma_{1,n,p}(k-1)|+|\triangle^2\gamma_{2,n,p}(k-1)|\right)+$$

$$+|\gamma_{1,n,p}(0)|+|\gamma_{1,n,p}(n-p)|+|\gamma_{2,n,p}(n-p)|+$$

$$+\sum_{k=1}^{\infty}k\left(\left|\triangle^2\gamma_{1,n,p}\left(n-p+k-1\right)\right|+\left|\triangle^2\gamma_{2,n,p}\left(n-p+k-1\right)\right|\right)\Bigg)\Bigg), \tag{14}$$

де

$$\xi_k=\xi\Bigg(\gamma_{1,n,p}(k),\Bigg(\left(\gamma_{1,n,p}\left(n-p-k\right)-\gamma_{1,n,p}(n-p+k)\right)^2+$$

$$+\left(\gamma_{2,n,p}\left(n-p-k\right)-\gamma_{2,,n,p}(n-p+k)\right)^2\Bigg)^{\frac{1}{2}}\Bigg),$$

$$\xi\left(t,u\right)=\begin{cases}\frac{\pi|t|}{2}, & |u|\le|t|\\ |t|\arcsin\left(\frac{|t|}{|u|}\right)+\sqrt{u^2-t^2}, & |t|<|u|\end{cases}. \tag{15}$$

З (15) випливає, що $\xi\left(0,u\right)=|u|$.

Оскільки в першій сумі правої частини нерівності (14) $k=\overline{1,n-p}$, то згідно з (15) $\gamma_{2,n,p}\left(k\right)=0$, $\gamma_{1,n,p}\left(n-p-k\right)=0$, $\gamma_{1,n,p}\left(n-p-k\right)=0$. Тому функція ξ_k набуде вигляду

$$\xi_k=\xi\left(0,\sqrt{\gamma_{1,n,p}^2\left(n-p+k\right)+\gamma_{2,n,p}^2\left(n-p+k\right)}\right)=$$

$$=\sqrt{\gamma_{1,n,p}^2\left(n-p+k\right)+\gamma_{2,n,p}^2\left(n-p+k\right)}. \tag{16}$$

Враховуючи (16) та (11), співвідношення (14) буде мати вигляд

$$\left\|\rho_{n,p}\left(f;x\right)\right\|_C\le$$

$$\le E_{n-p}\left(f^{\overline{\psi}}\right)_C\Bigg(\frac{4}{\pi^2}\sum_{k=1}^{n-p}\frac{\sqrt{\gamma_{1,n,p}^2\left(n-p+k\right)+\gamma_{2,n,p}^2\left(n-p+k\right)}}{k}+$$

$$+\frac{2}{\pi}\sum_{k=2(n-p)+1}^{\infty}\frac{|\gamma_{1,n,p}(k)|}{k}+O(1)\,R(\gamma_{1,n,p},\gamma_{2,n,p})\Bigg)=$$

$$=E_{n-p}\left(f^{\overline{\psi}}\right)_{C}\Bigg(\frac{4}{\pi^2}\sum_{k=1}^{p}\frac{\sqrt{\gamma_{1,n,p}^2(n-p+k)+\gamma_{2,n,p}^2(n-p+k)}}{k}+$$

$$\frac{4}{\pi^2}\sum_{k=p+1}^{n-p}\frac{\sqrt{\gamma_{1,n,p}^2(n-p+k)+\gamma_{2,n,p}^2(n-p+k)}}{k}+$$

$$+\frac{2}{\pi}\sum_{k=2(n-p)+1}^{\infty}\frac{|\gamma_{2,n,p}(k)|}{k}+O(1)\,R(\gamma_{1,n,p},\gamma_{1,n,p})\Bigg). \qquad (17)$$

Використовуючи позначення (11), оцінимо деякі суми з (17). В першій сумі правої частини нерівності (17) $k=\overline{1,p}$, тому, враховуючи (11), $\gamma_{i,n,p}(n-p+k)=\frac{n-p+k-n+p}{p+1}\psi_i(n-p+k)=\frac{k}{p+1}\psi_i(n-p+k)$, де $i=1,2$. Отже,

$$\frac{4}{\pi^2}\sum_{k=1}^{p}\frac{\sqrt{\gamma_{1,n,p}^2(n-p+k)+\gamma_{2,n,p}^2(n-p+k)}}{k}=$$

$$=\frac{4}{\pi^2(p+1)}\sum_{k=1}^{p}\sqrt{\psi_1^2(n-p+k)+\psi_2^2(n-p+k)}\le$$

$$\le\frac{4}{\pi^2(p+1)}\sum_{k=1}^{p}\left(|\psi_1(n-p+k)|+|\psi_2(n-p+k)|\right)\le$$

$$\le M\max_{n-p\le i\le n}\left(|\psi_1(i)|+|\psi_2(i)|\right)\le$$

$$\le M\sum_{k=1}^{\infty}k\left(\left|\triangle^2\psi_2(n-p+k-1)\right|+\left|\triangle^2\psi_2(n-p+k-1)\right|\right);$$

Також справедлива нерівність

$$\sum_{k=1}^{\infty}k\left(\left|\triangle^2\gamma_{1,n,p}(n-p+k-1)\right|+\left|\triangle^2\gamma_{2,n,p}(n-p+k-1)\right|\right)\le$$

$$\leq M\sum_{k=1}^{\infty}k\left(\left|\triangle^{2}\psi_{2}\left(n-p+k-1\right)\right|+\left|\triangle^{2}\psi_{2}\left(n-p+k-1\right)\right|\right).$$

Далі, за умови, що $p<\frac{n-1}{2}$, і враховуючи (11) при $k\geq 2(n-p)+1$ справедлива рівність $\gamma_{2,n,p}(k)=\psi_{2}\left(k\right)$, тому

$$\sum_{k=2(n-p)+1}^{\infty}\frac{\left|\gamma_{2,n,p}\left(k\right)\right|}{k}=\sum_{k=2(n-p)+1}^{\infty}\frac{\left|\psi_{2}\left(k\right)\right|}{k}$$

Тоді, враховуючи вище сказане, з (17) при $p<\frac{n-1}{2}$ одержимо (7).

Далі покладемо

$$F_{n-p}\left(\overline{\psi};x\right)=\sum_{k=n-p+1}^{\infty}\left(\gamma_{1,n,p}(k)\cos kt\ +\gamma_{2,n,p}(k)\sin kt\ \right)$$

Побудуємо функцію $\Phi_{n-p}\left(\cdot\right)\in C^{\overline{\psi}}C_{\varepsilon}^{0}$, для якої виконується рівність (8). Для цього покладемо

$$g_{n-p}\left(-x\right)=\mathrm{sign}\ F_{n-p}\left(\overline{\psi};x\right),\quad \left|x\right|\leq\frac{\pi}{2}-\frac{\pi}{2(n-p)+1}.$$

В околах точок розриву функції $g_{n-p}\left(-x\right)$ замінимо її лінійною. Одержану функцію позначимо через $\tilde{g}_{n-p}\left(-x\right),\ \left|x\right|\leq\frac{\pi}{2}-\frac{\pi}{2(n-p)+1}$. При $\frac{\pi}{2}-\frac{\pi}{2(n-p)+1}\leq\left|x\right|\leq\pi$ означимо функцію $\tilde{g}_{n-p}\left(-x\right)$ так, щоб $g_{n-p}\left(-x\right)$ стала неперервною на $[-\pi;\pi]$, і крім того $\tilde{g}_{n-p}\left(-\pi\right)=\tilde{g}_{n-p}\left(\pi\right),\quad \left|\tilde{g}_{n-p}\left(-x\right)\right|\leq 1$. Крім того, вимагатимемо, щоб існувало на $[-\pi;\pi]$ не менше $2\left(n-p\right)$ точок c_i, в яких $\left|\tilde{g}_{n-p}\left(-c_i\right)\right|=1$, в цих точках функція $\tilde{g}_{n-p}\left(-x\right)$ почергово змінює знак, і щоб при цьому виконувалась рівність

$$\int_{-\pi}^{\pi}\tilde{g}_{n-p}\left(-x\right)dx=0.$$

Позначимо $\widetilde{\varphi}_{n-p}\left(-x\right)=\varepsilon_{n-p}\tilde{g}_{n-p}\left(-x\right)$. Оскільки $\overline{\psi}\in\mathcal{L}$, то має місце представлення

$$\Phi_{n-p}\left(x\right)=\frac{1}{\pi}\int_{-\pi}^{\pi}\widetilde{\varphi}_{n-p}\left(t-x\right)\sum_{k=1}^{\infty}\left(\psi_1(k)\cos kt+\psi_2(k)\sin kt\right)dt,$$

де $\Phi_{n-p}(x)$ називають $\overline{\psi}$-інтегралом функції $\widetilde{\varphi}_{n-p}(-x)$, тобто $(\Phi_{n-p}(x))^{\overline{\psi}} = \widetilde{\varphi}_{n-p}(-x)$.

Тоді за критерієм Чебишева найкраще рівномірне наближення функції $\widetilde{\varphi}_{n-p}(-x)$ буде здійснювати поліном тотожно рівний нулю.

Оскільки

$$E_{n-p}(\widetilde{\varphi}_{n-p})_C = \varepsilon_{n-p} E_{n-p}(\tilde{g}_{n-p}(-x))_C = \varepsilon_{n-p},$$

то $\widetilde{\varphi}_{n-p} \in C_\varepsilon^0$ і

$$\sup_{f \in C^{\overline{\psi}} C_\varepsilon^0} \|\rho_{n,p}(f;x)\|_C \geq \|\rho_{n,p}(\Phi_{n-p};x)\|_C \geq |\rho_{n,p}(\Phi_{n-p};0)| =$$

$$= \frac{1}{\pi} \left| \int\limits_{-\pi}^{\pi} \widetilde{\varphi}_{n-p}(-u) F_{n-p}(\overline{\psi};u)\, du \right| \geq$$

$$\geq \frac{\varepsilon_{n-p}}{\pi} \int\limits_{-\frac{\pi}{2}+\frac{\pi}{2(n-p)+1}}^{\frac{\pi}{2}-\frac{\pi}{2(n-p)+1}} \left|F_{n-p}(\overline{\psi};u)\right| du - \frac{\varepsilon_{n-p}}{\pi} \int\limits_{\frac{\pi}{2}-\frac{\pi}{2(n-p)+1} \leq |u| \leq \pi} \left|F_{n-p}(\overline{\psi};u)\right|\, du. \tag{18}$$

Виходячи з того, що (див. (14))

$$\sup_{f \in C^{\overline{\psi}} C_\varepsilon^0} \|\rho_{n,p}(f;x)\|_C \leq \frac{\varepsilon_{n-p}}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} \left|F_{n-p}(\overline{\psi};u)\right| du, \tag{19}$$

на підставі нерівностей (18) і (19) робимо висновок, що

$$\sup_{f \in C^{\overline{\psi}} C_\varepsilon^0} \|\rho_{n,p}(f;x)\|_C = \frac{\varepsilon_{n-p}}{\pi} \int_{-\pi}^{\pi} \left|F_{n-p}(\overline{\psi};u)\right| du +$$

$$+ O(1) \left(\varepsilon_{n-p} \int\limits_{\frac{\pi}{2}-\frac{\pi}{2(n-p)+1} \leq |u| \leq \pi} \left|F_{n-p}(\overline{\psi};u)\right|\, du \right). \tag{20}$$

З (20) і оцінки

$$\int\limits_{\frac{\pi}{2}-\frac{\pi}{2(n-p)+1}\le|u|\le\pi} \left|F_{n-p}\left(\overline{\psi};u\right)\right| du \le$$

$$\le K\sum_{k=1}^{\infty} k\left(\left|\triangle^2\gamma_i\left(n-p+k-1\right)\right| + \left|\triangle^2\gamma_i\left(n-p+k-1\right)\right|\right)$$

випливає співвідношення (8). Теорему доведено.

Зауваження 1. Підставивши $p=0$ в (7), отримаємо нерівність типу Лебега для частинних сум Фур'є $S_n\left(f;x\right)$, отриману Н. М. Задерей та П. В. Задереєм в [19].

$$\left\|\rho_{n,0}\left(f;x;S_n\right)\right\|_C \le$$

$$\le E_n\left(f^{\overline{\psi}}\right)_C\left(\frac{4}{\pi^2}\sum_{k=1}^{n}\frac{\sqrt{\psi_1^2\left(n+k\right)+\psi_2^2\left(n+k\right)}}{k} + \frac{2}{\pi}\sum_{k=2n+1}^{\infty}\frac{|\psi_2(k)|}{k}+\right.$$

$$\left.+O\left(1\right)\sum_{k=1}^{\infty} k\left(\left|\triangle^2\psi_2\left(n+k-1\right)\right| + \left|\triangle^2\psi_2\left(n+k-1\right)\right|\right)\right)$$

1. *Степанець А. И., Рукасов В. И., Чайченко С. О.* Приближения суммами Валле Пуссена // Праці Ін-ту мат. НАН України. — 2007. — **68**. — 386 с.
2. *De la Vallee Poussin Ch. J.* Lecons sur I'approximation des fonctions d'une variable reelle. – Paris: Gautier-Villars, 1919. – 150 p.
3. *Никольский С. М.* О некоторых методах приближения тригонометрическими суммами // Изв. АН СССР. Сер. мат. – 1940. – Т. **4,** № 6. – С. 509-520.
4. *Тиман А. Ф.* Аппроксимативные свойства линейных методов суммирования рядов Фурье // Изв. АН СССР. Сер. мат. – 1953. – Т. **17,** № 2. – С. 99-134.
5. *Ефимов А. В.* О приближении периодических функций суммами Валле Пуссена. I // Изв. АН СССР. Сер. мат. – 1959. – Т. **23,** № 5. – С. 737-770.
6. *Теляковский С. А.* О нормах тригонометрических полиномов и приближении дифферинцируемых функций линейными средними их рядов Фурье // Тр. Мат. Ин-та АН СССР. – 1961. – Т. **62.** – С. 61-97.
7. *Дамен В. О.* наилучшем приближении и суммах Валле Пуссена // Мат. заметки, 1978. – Т. **23,** № 5, – С. 671-683.

8. *Stechkin S. B.* On the approximation of periodic function by de la Vallee Poussin sums // Anal. math. – 1978. – Vol. **4.** – P. 61-74.

9. *Степанец А.И.* Методы теории приближений: В 2 ч. // Праці Інституту математики НАН України. — 2002. — **40.** — Ч.1. — 427 с.

10. *Рукасов В. И.* Приближение функций класса $C^{\psi}_{\beta,\infty}$ линейными средними их рядов Фурье // Укр. мат. журн. – 1987. – Т.**39,** № 4. – С. 478-483.

11. *Рукасов В. И., Новиков О. А.* Приближение аналитических функций суммами Валле Пуссена // Ряди Фур'є: теорія і застосування: Праці Ін-ту математики НАН України, – 1998. – **20.** – С. 228-241.

12. *Сердюк А. С., Мусієнко А. П.* Нерівності типу Лебега для сум Ваалле Пуссена при наближенні інтегралів Пуассона // Терія наближень та суміжні питання: Збірник праць інституту математики НАН України. – 2010. – Т. **7,** № 1. – С. 298-316.

13. *Сердюк А. С.* Приближение интегралов Пуассона суммами Валле Пуссена в равномерной и интегральных метриках // Укр. мат. журн. – 2010. – **62,** № 12. – С. 1672-1686.

14. *Сердюк А. С., Овсій Є. Ю.* Наближення на класах ціхих функцій сумамми Валле Пуссена // Теорія наближення функцій та суміжні питання: Зб. праць. Ін-ту мат. НАН України. –2008. – **5,** № 1. – С. 334-351.

15. *Мусієнко А. П.* Нерівності типу Лебега для сум Валле Пуссена на множинах (ψ, β)-диференційовних неперервних функцій // Теорія наближення функцій та суміжні питання: Зб. праць Ін-ту мат. НАН України, – 2011. – **8,** № 1. – С. 128-151.

16. *Степанец А. И.* Аппроксимативные свойства метода Валле Пуссена // Укр. мат. журн. - 2002. — **54,** № 8. — С. 1100-1125.

17. *Рукасов В. И. Новиков О. А., Чайченко С. О.* Приближение классов $C^{\overline{\psi}}_{\infty}$ методами Валле Пуссена // Теорія наближення функцій та її застосування: Зб. наук. праць – Київ: Інститут математики НАН України, 2000. – Вип. 31. – С. 396-406.

18. *Теляковский С. А.* Оценка нормы функции через ее коэффициенты Фурье, удобная в задачах теории аппроксимации // Тр. Мат. ин-та АН СССР. – 1971. – **109.** – С. 65-97.

19. *Задерей П. В., Задерей Н. М.* Про нерівність Лебега на класах $\overline{\psi}$-диференційовних функцій // Укр. мат. журн. – 2013. – **65,** № 6. — С. 844-849.